Riktlinjer för skyddsjakt på storskarv år 2010

För att förhindra allvarligt skada på fiske, vatten och skog förorsakade av storskarv, kan landskapsregeringen bevilja tillstånd till skyddsjakt i enlighet med dessa riktlinjer under perioden 25.5.2010-31.1.2011. Ett tillstånd förutsätter att det inte finns någon annan lämplig lösning än jakt och att upprätthållandet av artens bevarandestatus inte försvåras. Rapporteringen av fällda skarvar skall utan dröjsmål genom telefonsamtal meddelas landskapsregeringen. Landskapsregeringen avlyser jakten om situationen för skarven kräver det.

VILLKOR FÖR SKYDDSJAKTEN

Med stöd av 28 och 29 §§ jaktlagen för landskapet Åland (ÅFS 31/1985) kan landskapsregeringen bevilja sökande personliga tillstånd att jaga storskarv samt underarten mellanskarv, nedan kallade skarv, enligt följande:

- Skyddsjakten får bedrivas om det inte finns någon annan lämplig lösning, i syfte att förhindra allvarlig skada för fiskerinäringen, där tillståndsinnehavaren kan påvisa jakträtt och ett skyddsbehov.
- Tillståndsinnehavare skall inneha åländskt jaktkort, ha jakträtt på område där jakt bedrivs samt i övrigt följa jaktlagen för landskapet Åland (31/1985).
- Jakt från båt är tillåten, dock inte som efterföljsjakt. Efterföljsjakt är endast tillåtet vid avlivning av skadskjuten fågel.
- Tillståndsinnehavaren är redovisningsskyldig för resultatet av skyddsjakten.
- Skjutvapen får användas i enlighet med § 5 och § 7 landskapsförordningen om jakt (ÅFS 70/2006), dvs. samma vapentyper som vid jakt på t ex sjöfågel. Förbjudna är fångstmetoder i enlighet med § 47 jaktlagen för landskapet Åland (ÅFS 31/1985) samt EU:s fågeldirektivs artikel 8.1.
- Tillstånd kan återtas med omedelbar verkan om situationen för skarven kräver det eller om kriterierna för jakten inte följs.
- Under tiden 25.5-31.7 får skyddsjakten endast bedrivas inom 300 meter från, en registrerad yrkesfiskares, fiskeredskap så som nät, ryssjor, fällor. Dessutom får jakt ske inom 300 meter från präglings- och odlingskassar samt övriga skyddsobjekt av personer med jakträtt på området. Övriga skyddsobjekt kan t ex. vara skyddsjakt i anslutning till att sättfisk släppts. Under samma period är jakt inte tillåtet närmare än 300 meter från skarvkolonier/häckningsskär på grund av etiska skäl, men även på grund av ett sådant förfarande kan få oönskad expansion av skarvens utbredning. Under denna period är jakt med användande av lockbulvaner inte tillåten.

TILLVARATAGNING AV FÄLLD SKARV

Ätligt vilt som fällts under jakt skall i enlighet med 53 § jaktlagen för landskapet Åland (ÅFS 31/1985) tillvaratas och användas. Landskapsregeringen vill särskilt belysa att skarv är en ätbar fågel och skall i möjligaste mån användas och tillvaratagas som en sådan. Landskapsregeringen vill dock uppmärksamgöra på att det vid provtagningar på skarv fällda på Åland har visat sig finnas något höga värden av tungmetallerna kadmium, bly och kvicksilver i lever och njurar. Dessa organ rekommenderas därmed inte till föda. Halterna i

skarvens kött har inte mätts men värdena antas ligga betydligt lägre än i lever och njure och köttet kan enligt Livsmedelssäkerhetsverket (EVIRA) konsumeras i måttliga mängder.

REDOVISNING

Tillståndsinnehavare är redovisningsskyldiga till landskapsregeringen. Rapportering av fälld skarv skall ske utan dröjsmål (dock senast kl 23.00 samma dygn som fågeln fällts) till landskapsregeringen på telefonnummer 018-25 322 (telefonsvarare) eller e-post till adressen registrator@regeringen.ax.
Under kontorstid går det även bra att direkt kontakta jaktförvaltningen på telefonnummer 018-25 000.
Vid telefonrapporteringen skall följande uppgifter redovisas:
1. Tillståndsinnehavarens jägarnummer (eller namn och adress)
2. Telefonnummer
3. Datum, klockslag och plats där skyddsjakt bedrevs
4. Antalet skarvar som fälldes.

UPPGIFTER OM SKARVEN

Andra lämpliga lösningar än skyddsjakt
Det åländska fisket bedrivs i huvudsak med bottengarn på relativt grunt vatten. Dessa nät är lätta för skarvarna att vittja, vilket medfört stora problem för yrkesfiskarna. Problemen är främst skador på fisk och redskap, uppäten fisk samt att fisken skräms från fiskeplatserna.

Bild av skarvätna sikar *(Coregonus lavaretus)*, Åland september 2009.

Alternativa tekniska skyddsmetoder saknas i dagsläget för dessa fiskeredskap. Denna uppfattning delas med svenska myndigheter vilka har en flerårig erfarenhet av skarvproblemet och där skyddsjaktstillstånd beviljats i cirka 10 år.
Landskapsregeringen konstaterade år 2003 i "Handlingsplan för hantering av skarvbeståndet i landskapet"[1] att skarven vid den tidpunkten inte förorsakade någon allvarlig skada för yrkesfisket. I handlingsplanen konstaterades dock att om skarvpopulationen visar tendens till en mycket snabb ökning i kombination med att det uppstår problem i samband med yrkesfiske, kan skyddsjakt övervägas.

[1] Handlingsplan för hantering av skarvbeståndet i landskapet, Åländsk utredningsserie 2003:1

Skarvpopulationen har under de senaste fem åren ökat mycket snabbt och kraftigt. Vid tidpunkten då handlingsplanen författades uppgick det finska häckningsbeståndet till cirka 1.400 häckande par och i dagsläget är antalet häckande par i Finland ca 16.000 st[2].

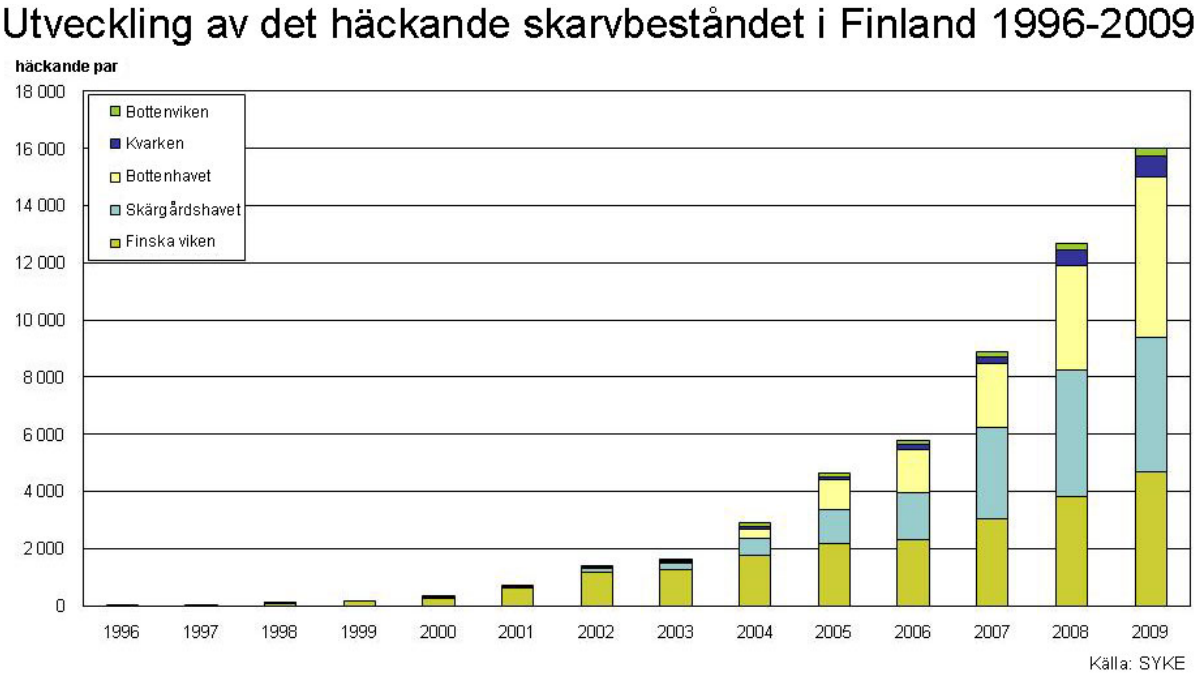

Uppgifter om antalet häckande par i Finland. Källa: Finlands miljöcentral SYKE.

Med beaktande av att skarvarna börjar häcka när de är 2-3 år gamla[3] samt att de i genomsnitt får 1-3 ungar per häckande par[4], är sommarpopulationen avsevärt högre. Liknande populationsutveckling har uppmärksammats i stora delar av Europa. Den svenska sommarpopulationen uppskattades t.ex. vid den senaste icke heltäckande inventeringen år 2004 till cirka 177 000 skarvar. Åland ligger mitt i utbredningsområdet och en stor del av de finska och svenska populationerna befinner sig därför här under delar av året. För Ålands del är det inte häckningsbeståndet som för närvarande utgör problem för yrkesfiskarna, utan de fåglar som uppehåller sig här under sommaren och hösten. Troligen är det ungfåglar och fåglar som redan har häckat klart.

Det är den extremt snabba populationsökningen som är grunden till dagens skadesituation. År 2003, då handlingsplanen för hantering av skarvbeståndet i landskapet togs fram, fanns i princip inte några skador av skarv. Problemet är att en stor del av påverkan är svår att verifiera då skadorna är dolda i form av bortskrämda och uppätna fiskar. Det torde dock stå utom alla tvivel att skarven hotar återväxten hos ekonomiskt viktiga fiskbestånd och att skadan är att betrakta som allvarlig.

[2] Uppgifter från Finlands miljöcentral SYKE, 2009.
[3] Uppgifter från Finlands miljöcentral SYKE, 2009.
[4] Förvaltningsplan för mellanskarv och storskarv, Rapport nr 5261, Naturvårdsverket, Sverige.

Maginnehåll från en skjuten skarv, 9 st. abborrar *(Perca fluviatilis).*
Åland, oktober 2009.

På Åland satsas stora resurser på fiskevårdande åtgärder. Under våren och hösten sätts årligen ca 2,5 miljoner fisk och fiskyngel ut i havet. En tid efter utsättningen kan dessa fiskar uppehålla sig inom ett mycket begränsat område och utgör således lätta byten för skarvarna.

Häckningsantal

Häckningspopulationen har de senaste åren bestått av tre kolonier[5]. För närvarande har den häckande populationen inte orsakat någon allvarlig skada, men om beståndsutvecklingen fortgår i samma takt som i närliggande regioner kommer sannolikt häckningspopulationen att på sikt förorsaka liknande problem.

Förhindra att allvarlig skada uppstår förorsakad av skarv

Åland har inte resurser eller administration för någon egen viltforskning. Därmed har inga vetenskapliga undersökningar gjorts lokalt för att riskbedöma allvaret i de skador som skarven förorsakar. Däremot kan man konstatera att skarvens skador är väl kända från många andra medlemsländer. Speciellt Danmark och Sverige har en liknande situation som Åland när det gäller problem med skarv. Eftersom det till stor del är samma skarvpopulation som uppehåller sig på Åland under delar av året anser landskapsregeringen att resultatet från dessa undersökningar även kan användas för att belysa skadeverkningarna för Åland.

Skarvens effekt på fiskerinäringen kan inte bestämmas i absoluta tal eftersom skadorna till stor del är dolda i form av uppätna fiskar och fiskar som skräms bort från de djup där fisket kan bedrivas. Skadorna kan således endast uppskattas utgående från teoretiska modeller.

Avlysning av jakten

Eftersom skarven är en art som för närvarande är väl belyst över hela Europa så följer landskapsregeringen med utvecklingen hos arten i form av numerär och allmänstatus. Skulle arten få någon sjukdom eller att arten skulle minska kraftigt och skulle behöva ett strängare skydd för att upprätthålla en gynnsam skyddsnivå skulle landskapsregeringen stoppa skyddsjakten. Arten har ökat kraftigt under 2000-talet och har en mycket gynnsam skyddsnivå, vilket innebär att den skyddsjakt som bedrivs på Åland inte på något sett äventyrar skarvens populationsnivå.

[5] Miljöcentralen, SYKE, pers.kommentar, Timo Asanti 9/2-2010.